

СИЛАБУС
з дисципліни «Етнографія»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
242«Туризм»

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 4 кредити (ECTS): 30 годин лекції, 30 годин – семінарські заняття, 60 годин – самостійна робота, залік.

Викладач курсу – **Бондар Наталя Олександрівна** к.іст.н., доцент кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін (<http://new.khntusg.com.ua/staff/bondar-natalja-oleksandrivna>)

ОПИС КУРСУ

Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання з дисциплін: «Історія української державності», «Країнознавство», «Краєзнавчо-туристична діяльність», «Географія туризму», «Соціальна філософія», «Культурна спадщина України», «Історія міжнародних відносин та зовнішня політика України», «Міжнародний туризм та міжетнічні комунікації».

Постреквізити. Продовжують вивчення даного предмету наступні дисципліни: «Політологія», «Україна в Європі і світі», «Психологія туризму та конфліктологія», «Гендерні аспекти в туризмі», «Кулінарна етнологія та гастротуризм», «Міжкультурні інноваційні комунікації».

Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Етнографія визначає етноси, як дуже складні міжпоколінні людські спільноти, які можуть існувати й функціонувати цілком самостійно навіть в умовах певної територіальної, історико-культурної та політичної ізоляції. Вивчення етнічного складу етносів, їх природних ареалів, етносоціологічне і етнодемографічне дослідження складу населення світу є нагальною потребою сучасності. Вивчення етногенезу різноманітних народів допомагає більш поглиблено вирішувати проблематику своєї власної етнічної ідентичності, а також допомагає простежувати тенденції й напрями розвитку людства. Основні наукові проблеми етнологічної науки сьогодні перебувають у зоні співпраці з багатьма соціально-гуманітарними науками і головним чином стосуються проблем нерівностей у сучасному світі. Актуалізація знань про сусідні й далекі народи сьогодні пов'язана ще з поширенням процесів масових міграцій, розростанням індустрії туризму, епохою глобалізації.

Вивчення даної дисципліни дає можливість здобувачу вищої освіти:

знати:

- основні поняття і терміни, що використовуються при описі народів світу;
- класифікації народів світу за різними типологіями;
- особливості взаємодії людського суспільства з навколишнім природним середовищем на різних етапах історичного розвитку;
- роль природно-географічних чинників в антропогенезі;
- причини етнічної різноманітності світу;
- історико-етнографічне районування України;
- матеріальну культуру, обрядовість, розваги і дозвілля українців.

вміти:

- розрізняти предмет вивчення етнографії;
- визначати роль природно-географічних факторів у розвитку етносу;
- виявляти вплив природних умов на особливості розселення та господарської діяльності людей;
- визначати расовий, етнічний, лінгвістичний, релігійний склад населення світу;
- аналізувати етнічні процеси у світі та в окремих регіонах і країнах;
- орієнтуватися в проблемах походження, історії, традицій культури і побуту народів світу;
- орієнтуватися в сучасній етнографічній проблематиці;
- визначати расові відмінності;
- показувати на карті ареали рас, мовних сімей, відповідних господарсько-культурних типів;
- бути готовими використовувати отримані знання в своїй професійній діяльності.

Мета та основні задачі дисципліни.

Мета курсу «Етнографія» - сформувані відповідні сучасному рівню етнографічні уявлення про етнічну картину світу. Під час вивчення курсу студенти повинні отримати знання про різноманіття етнічних культур, відмінності й особливості господарсько-культурних груп, соціально-політичних структур, рас, релігій, вірувань і мов. Студенти повинні ознайомитися з основними напрямками етнічної історії народів світу, особливостями протікання етнокультурних і етнічних процесів. Курс «Етнографія» має допомогти виявленню і вивченню властивостей, які вирізняють український народ з-поміж інших етносів.

Предметом вивчення є народи світу, їх походження, історія, культура, мовна та релігійна приналежність, етнічна ментальність.

Основними **завданнями**, що мають бути вирішені в процесі викладання курсу, є:

- ознайомити студентів з етнічною історією народів Австралії, Океанії, Африки, Америки, Європи та Азії;
- виробити вміння аналізувати різні господарсько-культурні типи;
- надати навички використання етнологічних знань як засобу пізнання основних законів етно- та культурогенезу;
- сформувані у студентів загальнокультурний та історичний погляд на сутність етносу та процеси етногенезу;
- закріпити усвідомлення поняття про різноманітність та рівноцінність етнічних культур;
- вивчити етнічний склад населення України;
- ознайомити із звичаями, традиціями, надбаннями матеріальної та духовної культури українського народу;
- аналізувати стан традицій (побутових і культурних);
- оцінити роль традицій у житті людини, суспільства.

Компетентність, що забезпечує. Вивчення дисципліни забезпечує формування у фахівців компетентностей використання базових знань з історичних, культурних, географічних, етнографічних складових розвитку народів світу, а також формування здатностей:

- працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур;
- поваги до різноманітності та мультикультурності;
- розуміння місцевих і професійних традицій інших країн;
- розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці
- зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області;
- критично мислити, аналізувати і синтезувати;
- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- працювати в міжнародному контексті;
- розуміння регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

Результати навчання. За результатами вивчення курсу здобувачі вищої освіти можуть знати, розуміти, використовувати на практиці базові знання з походження, історії, традицій культури і побуту народів світу, аналізувати етнічні процеси у світі та в окремих регіонах і країнах, орієнтуватися в сучасній етнографічній проблематиці, визначати історико-етнографічне районування України, матеріальну, духовну культуру, українців тощо.

Структура курсу

Змістовий модуль 1. «Етнічні культури світу».

Лекції:

- Тема 1. Етнографія як наука: предмет, соціальні завдання, суміжні дисципліни, джерела і методи дослідження, етапи становлення та головні етнографічні центри.
- Тема 2. Класифікації народів світу (етнічних спільностей).
- Тема 3. Народи Африки.
- Тема 4. Народи Азії.
- Тема 5. Народи Австралії і Океанії.
- Тема 6. Народи Європи.
- Тема 7. Народи Кавказу.
- Тема 8. Народи Америки.

Семінарські заняття:

- Тема 1. Етнографія як наука: предмет, соціальні завдання, суміжні дисципліни, джерела і методи дослідження, етапи становлення та головні етнографічні центри.
- Тема 2. Расові ознаки людства.
- Тема 3. Господарські типи народів Африки.
- Тема 4. Народи Азії.
- Тема 5. Народи Австралії і Океанії.
- Тема 6. Народи Європи.
- Тема 7. Народи Кавказу.
- Тема 8. Народи Америки.

Змістовий модуль 2. «Етнодемографічний розвиток України. Матеріальна та духовна культура українців.»

Лекції:

- Тема 9. Історико-етнографічне районування України.
- Тема 10. Традиційні види діяльності українців. Українські ремесла та транспорт.
- Тема 11. Етнічна виразність українського житла.

Тема 12. Народне харчування українців.

Тема 13. Український традиційний одяг.

Тема 14. Духовна культура українського народу: вірування та обряди.

Тема 15. Етика дозвілля та розваг. Народні знання й усна народна творчість.

Семінарські заняття:

Тема 9. Історико-етнографічне районування України.

Тема 10. Традиційні види діяльності українців. Українські ремесла та транспорт.

Тема 11. Етнічна виразність українського житла.

Тема 12. Народне харчування українців.

Тема 13. Український традиційний одяг.

Тема 14. Духовна культура українського народу: вірування та обряди.

Тема 15. Етика дозвілля та розваг. Народні знання й усна народна творчість.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: **модуль 1** – 30 % семестрової оцінки; **модуль 2** – 30 % семестрової оцінки; **залік** – 40 % семестрової оцінки.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>